

ЖАНРОВО-СТИЛЬОВІ ОСОБЛИВОСТІ РЕПОРТАЖІВ Б. АНТОНЕНКА-ДАВИДОВИЧА (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ЗБІРКИ «ЗЕМЛЕЮ УКРАЇНСЬКОЮ»)

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Випуск 27.

УДК 821.161.2-92.09

Бикова Ольга. Жанрово-стильові особливості репортажів Б. Антоненка-Давидовича (за матеріалами збірки «Землею українською»); 13 стор.; кількість бібліографічних джерел – 7; мова українська.

Анотація. У статті розглядаються жанрово-стильові особливості репортажів збірки Б. Антоненка-Давидовича «Землею українською». Особлива увага приділяється літературним засобам мистецького репортажу, які допомагають яскравіше розкрити подію, явище чи зобразити людину. Наголошується на літературно-художній цінності репортажів Б. Антоненка-Давидовича.

Ключові слова: літературний репортаж, деталь, ефект присутності.

1920-30-і роки минулого століття були часом небаченого розвитку, відкриттів і сподівань в українській культурі. Недаремно цей період увійшов в історію під назвою «культурний Ренесанс» або «культурна революція». Історик О. Субтельний пояснює причини появи цілої плеяди нових талантів наслідками революції: «Революція сповнила культурну діяльність відчуттям новизни, свідомістю звільнення від старого світу та його обмежень. Поставали складні невідступні питання про те, в якому напрямі слід розвиватися українській культурі, на які взірці їй належить орієнтуватися і якою бути взагалі. Натхнені відчуттям власної місії та зростаючою аудиторією, письменники, художники й учені з захопленням поринули у створення нового культурного всесвіту» [7, с. 457]. Найповніше свіжі настрої нової доби виявилися у літературі. Атмосфера плюралізму, зумовлена непом, на початку 20-х років відкрила молодому поколінню письменників простір для творчого пошуку.

У 20-ті роки ХХ ст., до запровадження сталінської диктатури, помітною також була активізація репортажних тенденцій в українській пресі та літературі. Певна заслуга у цьому Василя Блакитного [3, с. 173]. А десь від 1928 року в українській літературі стає дуже популярним жанр літературного репортажу. Активно працювали у цьому жанрі Борис Антоненко-Давидович, Майкл Йогансен, Микола Трублаїні, Павло Усенко та багато інших. Саме репортаж як жанр, що мальовничо, в найбільш яскравих деталях і водночас максимально точно відтворює конкретну дійсність, допомагав письменникам змальовувати тогочасне життя динамічною, живою картиною. Відтак збірки репортажів Б. Антоненка-Давидовича «Землею українською», «Люди й вугілля», «Збруч», книги О. Полторацького й Дана Сотника «Герой нашого часу. Репортаж про Закавказзя 1929 року», О. Досвітнього «Герої світанку», репортажі М. Трублаїні «Листи з далекої подорожі», «Великий Сибірським шляхом» та ін. є фактологічними документами тогочасної доби.

У своєму дослідженні ми звертаємо увагу на репортажі Б. Антоненка-Давидовича, оскільки вважаємо, що ім'я цього талановитого письменника з незвичайно широким діапазоном творчих інтересів, із розмаїтою мистецькою палітрою неспра-

ведливо замовчувалося. Вже у незалежній Україні спостерігається інтенсивний процес повернення спадщини Б. Антоненка-Давидовича: художніх і художньо-документальних творів, публіцистики. Помітні зрушення і в дослідженні його творчості: літературознавці Л. Бойко «З когорти одержимих: Життя і творчість Б. Антоненка-Давидовича в літературному процесі ХХ ст.», Б. Тимошенко «Багаття: Б. Антоненко-Давидович очима сучасників», Л. Кирик «Сибірські новели» Б. Антоненка-Давидовича (проблематика, стиль, поетика)», В. Дмитренко «Б. Антоненко-Давидович у літературному процесі 20–30-х рр. ХХ ст.», О. Хамедова «Доля і творчість Б. Антоненка-Давидовича» та ін. вписали її у контекст українського письменства ХХ століття. Однак дослідники звертали свою увагу переважно на повісті, оповідання та новели письменника, натомість збірки репортажів Б. Антоненка-Давидовича залишаються поза увагою науковців.

Мета нашого дослідження – проаналізувати жанрово-стильові особливості літературних репортажів збірки Б. Антоненка-Давидовича «Землею українською».

Збірка літературних репортажів Б. Антоненка-Давидовича «Землею українською», яка побачила світ у 1929 році, мала великий успіх у читачів. Б. Антоненко-Давидович, як ніхто з тогочасних українських письменників, об'їздив майже усю підрадянську Україну і правдиво описав у своїх репортажах все те, що побачив на власні очі, те, з чим йому довелося зіткнутися. У своїх матеріалах письменник порушував проблему несполучності більшовизму з українською ментальністю і наводив низку гострих прикладів хазяйнування більшовиків в Україні.

Репортажі збірки «Землею українською» мають пізнавальне значення, вони є своєрідною історією нашої дійсності часів коренізації та культурно-національного розвитку України 20-тих років. Мандруючи Україною, відвідуючи різні регіони нашої батьківщини (від прикордонного тоді Жванця до степового Донбасу), пильно вдивляючись у дійсність, автор «прагне збагнути суперечності й контрасти навколишнього життя, у складному плетиві протиріч помітити перспективи щедро обіцяного «світлого майбутнього», паростки нового в

культурному будівництві, побуті та психології людей після Жовтневого перевороту» [2, с. 283–284].

У художніх репортажах Б. Антоненка-Давидовича великого значення набувають літературні засоби, які допомагають яскравіше розкрити подію, явище чи зобразити людину.

Найчастіше автор вдається до використання в структурі літературного репортажу пейзажних замальовок. Пейзажі у репортажах Б. Антоненка-Давидовича, як правило, невеселі, похмурі. Так, у репортажі «Земля горить» ось як песимістично описує автор безбарвний пустельний ландшафт степової України: «Степ голий, закурений димами, запорошений пилом. Ні колишньої тирси, ні теперішньої пшениці та жита! Занедбаний, змарнований степ. Тільки там, і он там, і ондечки ліворуч – чорне коліщатко «копюру» і хеопсові піраміди териконів» [1, с. 141] і далі автор висловлює своє розчарування з приводу побаченого: «Ні, це не той степ, що звук його уявляти собі змалечку; це навіть не звироднілий нащадок Дикого Поля і незайманих вольностей низових; це зовсім, зовсім щось інше» [1, с. 141]. Донбаський степ для автора контрастує з усією Україною: «Але, де ж тут, Україна? Україна це ж ідилія хат, садки, «хрущі над вишнями гудуть». Україна – це ж океан золотої пшениці й блакитна ковбана неба» [1, с. 140], а те, що письменнику довелося побачити на Донбасі, зовсім не схоже на мальовничу Україну: «Присадкуваті чорні будиночки з прибудовою маленької дровітні й літньої кухні. Ні садка, ні городу, – тільки де-не-де кволий нужденний кущик» [1, с. 151].

Гострота спостережень («Вітер рве лахміття хмар, жбурляє їх мжичкою на землю. Вітер, осінній, жовтневий вітер – а одірве клапоть сизої вовни, і там, за нею, таке чисте блакитне небо, таке, мов умите, таке глибоке, глибоке, як напровесні» [1, с. 78]), сміливість думки («А села бідні. Обшарпані хати і такі-сякі куценькі кожушки на дядьках. Важко українському дядькові...» [1, с. 88]), глибина аналізу фактів («Спокійний лине Дніпро, і дивуєшся з його раптового гніву й тихої лагідності. Ліворуч згрудилось, як табунець маленьких слонів, синювате каміння на «заборі», коло берега куняє сумний очерет, а в степу маячать руїни панських економій, бовваніють села, густішає присмерк... Змінились давно вже його береги, людські оселі обложили його таборами з усіх кінців, розкраяли каналами його душу надвоє, несита людська рука вириває з його грудей каміння розбивати на груз... Старий, кремезний – він пережив тут Польщу й Росію, але не пережив України» [1, с. 32];), вміння проектувати сучасне на минуле і навпаки («Сонце кинуло в Дніпро золоту мережку і милується з нею пустотливо... Я вдивляюсь у Нікополь, мені хочеться знайти в його розляпаному вигляді якусь згадку, хоч маленький контур Микитиногового рогу, але дарма: червоні черепиці дахів, шишкуваті купецькі бані з бузковим відблиском і десь далеко праворуч товарний поїзд – одгонять мертвим повітовим спокоєм. Там десь за містом позначила свій чорний шлях марганцевими руднями нова доба, а місто корчить-

ся маленькими будинками в страшенній зануді. Ті дні, коли гупотіла земля від бентежної січової ради, коли мчали на герць молодики – давно минули...» [1, с. 11]) – це все те, що робить пейзажні замальовки у репортажах Б. Антоненка-Давидовича соціально спрямованими, допомагає відчутти подих нової доби «українського відродження 20-их років і його наступальної самооборони супроти колоніально-русифікаторських сил [6, с. 492].

Літературний репортаж передбачає можливість застосування в архітектоніці твору й інтер'єру. Так, прибувши у «грізний, неприступний колись Кам'янець, тепер окружене місто прикордоння», автор репортажу «Де когут піє на три держави» поселяється в готелі «Київські номери», маленькому одноповерховому будиночку, що випнувся одним боком на вулицю, а другим вгрюзає в якусь стайню. Автор вражений своєю кімнатою, його оку «немає де спочити на її рябих стінах і брудних вогуватих кутках» [1, с. 39]. Ось якими виразними штрихами малював репортер свою «конуру»: «Біля мальованої під якісь фантастичні шпалери стіни спокійно стоїть круглий стіл, вкритий темною, засмальцьованою скатертиною... На столі порожня, суха, мов спеціально висушена, одкрита карафка. Туди всередину потрапила знудьгована муха і тонко дзижчить. Коло карафки – склянка. Невже хто-небудь пив будь-коли з цієї склянки?» [1, с. 39].

Такий скептичний опис «найкращого покою» допомагає поглибити думки автора про сумну долю міста, яке колись було «брамою до Польщі, міцною фортецею католицького світу, що з мечем напоготові виставила запанцеровані груди під удари ісламу» [1, с. 41], у буремні роки національно-визвольних змагань було останньою столицею Директорії, а тепер повільно занепадає: «давно вже зірвано мости на Збручі, що ними їхали з кордону до Кам'янця балагули з крамом, одтято Бессарабію, куди бігла з Кам'янця залізниця, скасовано губернію, згорів навіть губернаторський дім, комерційні ріки пішли іншими річищами, увійшли в нові береги. Всохли економічні коріння, що жилили були місто, і місто блякне в зануді, місто вмирає, поринаючи в глушину провінції» [1, с. 38–39]. Так славне колись місто стало глухим закутком українського прикордоння.

Відвідуючи різні регіони нашої батьківщини, Б. Антоненко-Давидович зустрічався з багатьма людьми. Автор у своїх репортажах по-різному характеризує учасників події, про яку йде мова. В одних випадках репортер дає пряму характеристику персонажам («Мій дядько не звичайний собі човнар... Дядько україножер, пацифіст і містик» [1, с. 17]), а в інших – повідомляє про них за допомогою інших дійових осіб («Півень суворо поглядає в бік протоієрея і голосно зауважує мені: «Це сволоч: русифікатор і чорносотенець» [1, с. 9]). Змальовуючи людей, журналіст може описати їхню зовнішність. Досить часто в художніх репортажах збірки «Землею українською» присутні короткі портретні зображення людини – риси обличчя, одяг. Так, подорожуючи безкраїми просторами нашої землі, Б. Антоненко-Давидович приїхав у самісіньке серце

індустріальної України – на Донбас. Ось як яскраво та образно змальовує Б. Антоненко-Давидович шахтарів: «Чорне, чорніше від негритянського, обличчя, вкрите цупким шаром вугільного порошу, і тільки світять очі... Все на шахтареві – від шахти, з-під землі – грудки болота на ногах, чорні одяг, кепка, лице, руки, на плечі кайло з настромленим на нього чураком... Стомленою ходою, зігнувшись, вони йдуть додому» [1, с. 152].

Таким чином, і портрет-характеристика, і пейзаж, й інтер'єр надають репортажам Б. Антоненка-Давидовича більшої виразності, сприяють яскравості, картинності зображення.

Великого значення у літературних репортажах збірки «Землею українською» набуває діалог, який іноді може перетворитися і на розмову кількох осіб. Досконалі діалоги – з усіма рисами розмовного стилю – допомагають читачеві наочно уявити ситуацію, про яку розповідає автор, посилюють достовірність того, що відбувається, створюють у читачів враження живої безпосередньої розмови. Також жваві, стислі діалоги надають оповіді репортера динамічності.

У репортажі «Там, де тіні забутих днів» Б. Антоненко-Давидович розповідаючи про зустріч з учителькою української мови в школі, знову порушує болюче питання рідної мови: «Донька кокетливо виглядає з-під білого капелюшка й трохи ніяково каже:

– Я сама преподаю українській язык в школе, в Донбасе, но так, как, ви, я не умею «балакать»...

– Как же вы «преподайте»?

– Собственно, я преподаю, конечно, не по-українські, а по-народному, по Шевченку, і діти – нічого: правильно пішут і читають «Читанку» могут...

– А говорите по українські?

Панянка лукаво глянула знову з-під капелюшка і засміялась:

– А его уж – вопрос!...» [1, с. 12].

Автора вражає така дивна ситуація: учителька, яка викладає українську мову, говорить російською до нього, хоча він до неї звертається спершу українською і зізнається, що «не умеет «балакать». Розмова між автором і молодою вчителькою переконливо доводить, що у школі такі люди тільки калічать дітей, відбивають у них бажання вчити рідну мову, говорити нею. Таким чином, жива мова двох людей надає матеріалові переконливості, яскраво демонструє авторське ставлення до проблеми.

Змальовуючи той чи інший регіон України у своїх репортажах, Б. Антоненко-Давидович часто згадує історичні події, які відбувалися у тих місцевостях. Цікаві історичні факти поживляють виклад інформації, роблять репортажі динамічними, а також свідчать про те, що автор добре обізнаний з історією рідного краю. У репортажі «Де когут піє на три держави» письменник зізнається, що любить історію, бо «вона вмерла і живе; в сьогоднішніх днях мені іноді промайне копія її найкращих шедеврів. Я люблю її німі надгробки і могили: вони промовистіші за багатьох лекторів і гіпотез. Я люблю історію: вона вчить багато чого» [1, с. 41], і подає такі

відомості з історії давнього Кам'янця часів Руїни: «Року 1672-го серпня 28-го кам'янецький біскуп та підкоморій вийшли за мури вітати султана з перемогою. Султан в'їхав до міста через Руську браму і перед ним розіслались подолані кам'янецькі вулиці, вкриті іконами з костелів і зрошені ягнячою кров'ю. У місті забрано до гарему 300 найкращих жінок і в катедральному костелі обрізано на магометанство християнського хлопчика» [1, с. 42].

У репортажі «Там, де тіні забутих днів» автор, відвідавши Чортомлицький острів, за допомогою історичних фактів емоційно забарвлює свою оповідь: «Тут була Чортомлицька Січ. Тут за Сірка яничари з татарами на Різдво увірвалися у Січ. Тут хазяйнувала Петровська карна експедиція з Галаганом 1709 року, відціля вирушав під Перекоп, на Бахчисарай Сірко з товариством. Тут була Січ» [1, с. 20] і водночас висловлює жаль з приводу втраченої вольниці: «Залишився тільки горбок, що на ньому ростуть буйно будяки з реп'яхами, а все інше пішло за літами, за водою, на безвік... Глухо мовчить на острові уціліла від повенів земля й цупко чіпляються до ніг реп'яхи. Тут була колись Січ...» [1, с. 20], «...Сиротіє порожнім самотнім горбом Чортомлицький острів. Мізерно виглядає тепер січове гніздо» [1, с. 24].

Згадуючи славне історичне минуле, автор з сумом констатує: «Дивна, справді, наша історична доля: зо всіх буйних літ, що ураганами пролетіли через наш степ, нам лишилися у спадщину самі тільки хрести та могили...» [1, с. 9]; «Одлетіли на безвік забуті тривожні дні і не знати вже – коли пішли світовими мандрами чубаті запорожці. І «вольності» їхні затопили рябою масою безрідні зайди. Через те й край цей якийсь чудний, контрастивий» [1, с. 6]; «Пролетіла через століття кіньми вороними наша історія і заросла на могилах полином» [1, с. 30].

У своїх репортажах Б. Антоненко-Давидович часто використовує народні легенди та перекази, уривки з народних дум та історичних пісень, а також уривки з поезій українських та зарубіжних письменників. Це все підкріплює авторську думку, надає репортажам динамічності, жвавості.

Для літературних репортажів Б. Антоненка-Давидовича характерне також наочне відображення суттєвих деталей. Ці деталі допомагають читачу подумки перенестися туди, де відбувається подія, а також за їх допомогою відображається ставлення людей до події чи явища, характеризуються життєві позиції і погляди людей. Стилістика репортажів збірки «Землею українською» відзначається достатньо деталізованим емоційно насиченим описом. У репортажі «2×2=4?» ось як змальовується славетна і романтична Софіївка, що знаходиться в Умані, самісінькому серці України: «Рівні алеї, ніжне плесо ставків, світлотіні, що тонуть у буйному зелі, мініатюрні водоспади, альтанки – вони одгонять феодальним минулим, нагадують елізейські поля, версальські парки. Сотні кріпаків працювали тут, щоб серед українського степу спорудити вибагливі скелясті водоспади, острови кохання, під-

земну річку і гроти... Графське кохання та пестоші чарівної грекині розвіялись давно порохом у степу, і тільки «Скеля смерті», що ніби роздушила тут колись триста кріпаків, моторошно, як спина катованого різками, стирчить із лагідного плеса ставка...» [1, с. 66-67].

Та, незважаючи на специфічні ознаки, пов'язані зі своєрідністю художньої творчості, літературним репортажем Б. Антоненка-Давидовича притаманні і жанрові особливості звичайного репортажу. Це і динамічний ритм оповіді, і «кінематографічність» (швидка «зміна картин»), і постійна присутність образу автора.

Ефект присутності у репортажах збірки «Землею українською» яскраво проявляється тоді, коли автор уміло передає свої безпосередні почуття і переживання, описує свій емоційний стан, виражає власне ставлення до того, що відбувається, за допомогою категорії авторського «я» демонструє свою причетність до події, висловлює власні судження та оцінки. Б. Антоненко-Давидович у своїх репортажах не просто розповідає про те, що він бачив, мандруючи Україною, він одночасно ділиться з читачами власними думками, знаннями, моральними уявленнями й прагненнями. Саме тому в репортажах збірки «Землею українською» дуже часто можна зустріти авторські міркування, судження, оцінки. Авторські судження, оцінки і думки багато в чому виявляють позицію автора у ставленні до пізнаваного об'єкта. «Головне призначення оцінних суджень у тому, – пише А. Калачинський, – щоб, повідомляючи факти, впливати на думки і поведінку людей. Такий вплив полягає в тому, що ставлення людини до дійсності змінюється не стільки під впливом повідомлення про події як такі, скільки через те, що факти одержують у тексті певне соціально-політичне забарвлення, завдяки оцінкам з тих чи інших позицій» [4, с. 9].

У репортажі « $2 \times 2 = 4?$ » Б. Антоненко-Давидович, розмірковуючи над мовною ситуацією в радянській Україні, пише: «Як двічі два виходить чотири, так ясно й те, що німецьку мову найкраще вивчати в самій Німеччині, на варшавських вулицях говорять польською мовою і в Росії читають та знають найбільше російських письменників. Але: Можна все своє життя прожити в одному з українських міст і не знати української мови, можна в київському трамваї звернутись українською мовою до кондуктора і він не зрозуміє або удаватиме, що не зрозумів вас, може статись, що український письменник, виступивши перед провінційною аудиторією, натрапить на 90% слухачів, що зроду нічого не читали з його творів і нічого взагалі про нього не чули» [1, с. 59-60]. І автор підсумовує, що за аксіомою «найкраще і найприродніше» можна вивчити українську мову в українському місті, на київських вулицях. Адже « $2 \times 2 = 4?$ ». А втім, у наших українських умовах це треба ще довести. У нас це – ще теорема» [1, с. 59-60].

Як бачимо, торкаючись болючого питання української мови, автор зауважує, що навіть у 1928-

1930 рр., коли радянсько-більшовицька верхівка прагнула завоювати прихильність неросійського народу і активно впроваджувала політику коренізації (для України – «українізації»), існувало безліч шовіністично налаштованих людей, які зневажали мову того народу, серед якого вони жили: «Українізація Донбасса? Это, ребята, не пройду! Будете украинизовать – уйдут от нас инженеры и рабочие, останутся ваши шахты пустыми» [1, с. 162]. Автор помітив, що політика коренізації сприяє зростанню національної самосвідомості, національному відродженню: «Це свинство, це хамство, зневажати мову того народу, що серед нього ви працюєте» [1, с. 162], і вважав, що все лише справа часу: «Інженер-русотяп не може бути на Україні інженером» [1, с. 162]».

Ще тоді, на початку 30-х років, Б. Антоненко-Давидович був оптимістично налаштований: «Який велетенський крок зробило наперед українство за останні десятиріччя! І я не шкодую, що належу до так званої колись «недержавної» нації, я вдячний тій химерній долі, що пустила мене в світ українцем, бо, тільки будучи членом пригнобленого народу, можеш збагнути, ба не тільки збагнути – відчутти, відгукнутись усім єством своїм на прекрасні слова: Яка краса: відродження країни!..» [1, с. 149]. Тоді він ще не знав, що міне рік-два і українізацію, як і всю політику коренізації, почнуть поступово згортати, що українізація, як казав дядько Тарас, один із героїв п'єси М. Куліша «Мина Мазайло», стане ще одним способом «виявити всіх нас, українців, а тоді знищити разом, щоб духу не було» [5, с. 65], що майже всі найвизначніші діячі «українського відродження ХХ століття» будуть знищені, а сам він на довгі 22 роки потрапить у сталінські концтабори.

Хмари над Б. Антоненком-Давидовичем почали згущуватися відразу після виходу збірки «Землею українською» в світ. Автора обізвали «засліпленим націонал-шовіністом», його звинуватили у «неприкритому зоологічному націоналізмі», засудили за «національну обмеженість», адже він, мовляв, назвав свою книжку «Землею українською» [2, с. 290]. Письменнику докоряли, що в подорожах по Радянській Україні він «романтизує далеку історичну минувшину», що його «майже не цікавить радянська дійсність», що «знайти в його подорожніх враженнях щось сучасне – марна річ, оскільки вся його увага зосереджена на фіксації та висміюванні всіх російськомовних обивателів, котрі вороже ставляться до української мови, та на описі всіх історичних пам'яток, що дають можливість поринути в спогади про «славне минуле». А це видається за «націоналістичну обмеженість» [2, с. 292].

Отже, у репортажах збірки Б. Антоненка-Давидовича «Землею українською» гармонійно поєднується репортажний метод з численними літературними засобами і прийомами. Саме тому ця збірка є класичним зразком літературних репортажів і у наш час. З часу написання цих репортажів минуло майже 90 років, та вони, навіть у незалежній Україні, не втратили своєї актуальності.

Література

1. Антоненко-Давидович Б. Землею українською / Борис Антоненко-Давидович. – Філадельфія: Вид-во «Київ», 1955. – 164 с.
2. Бойко Л. З когорти одержимих: Життя і творчість Бориса Антоненка-Давидовича в літературному процесі ХХ ст. / Леонід Бойко. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2004. – 584 с.
3. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості: підручник / Володимир Здоровега. – Л.: ПАІС, 2004. – 268 с.
4. Калачинский А. Аргументация публицистического текста / Андрей Калачинский. – Владивосток: Изд-во Дальневост. ун-та, 1989. – 119 с.
5. Куліш М. П'єси / Микола Куліш. – К.: Наукова думка, 2001. – 368 с.
6. Лавріненко Ю. Борис Антоненко-Давидович (літературна сільвета) // Юрій Лавріненко. Розстріляне відродження: Антологія 1917-1933: Поезія-проза-драма-есеї / [Упорядкування, передмова, післямова Ю. Лавріненка; Післямова Є. Сверстюка] / Ю. Лавріненко. – К.: Смолоскип, 2007. – 976 с. – С. 489-492.
7. Субтельний О. Україна: Історія: навчальний посібник / Орест Субтельний. – К: Либідь, 1992. – 512 с.

Ольга Быкова

**ЖАНРОВО-СТИЛЕВЫЕ ОСОБЕННОСТИ РЕПОРТАЖЕЙ Б. АНТОНЕНКА-ДАВИДОВИЧА
(ЗА МАТЕРИАЛАМИ СБОРНИКА «ЗЕМЛЕЙ УКРАИНСКОЙ»)**

Аннотация. В статье рассматриваются жанрово-стилевые особенности репортажей сборника Б. Антоненка-Давидовича «Землей украинской». Особенное внимание уделяется литературным средствам художественного репортажа, которые помогают ярче раскрыть событие, явление или изобразить человека. Основной акцент делается на литературно-художественной ценности репортажей Б. Антоненка-Давидовича.

Ключевые слова: литературный репортаж, деталь, эффект присутствия.

Olha Bykova

**GENRE-STYLISH FEATURES OF REPORTING OF B. ANTONENKA-DAVYDOVYCHA
(AFTER MATERIALS OF COLLECTION BY «EARTH UKRAINIAN»)**

Summary. The article deals with the problem of genre features of the artistic reporting. The special attention is made on the literary facilities of the artistic reporting, which help to expose an event, phenomenon or to represent a man much brighter. The accent is made on the value of this type of reporting.

Key words: artistic reporting, detail, effect of presence.

Быкова Ольга Николаївна – асистент кафедри журналістики факультету української філології та журналістики Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.